

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe 1/3 fl. v. a. Tiere esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunatioria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 91.

Brasovu 6 Decembre 24 Novembre

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Fagarasiu 3 Dec. 1871.

Domnule Redactoru!

In Nr. 90 alu pretiuitei fóia ce redigi, in corespondenti'a din Fagarasiu 25 Novembre 1871, subsemnatu I. Antonelli vicariu, Reverint'a Sa ase-rédia, că intrebantu pentru ce vine numele Bene-dek in list'a electorale a Venetiei din anulu 1869 i au respunsu vice-capitanulu scurtu si precisu: „Pretiulu Gridanulu i a datu unu atestatu falsu“; apoi spune, ca se retiene dela orice deductiune ulterioare.

Cá unulu din vice-capitanii de aici, asemene retienendu-me dela ori-ce deductiuni ulterioare, me sentiu detoriu caracterului meu a marturisi in fac'a publicului, ca nu suntu eu vice-capitanulu, care a datu d. vicariu Antonelli acelu respunsu asia scurtu si precisu; si ca eu nu amu cunoscinta despre veri-unu atestatu falsu in acel respectu.

Me rogu acestor'a a se dà locu in urmatoriulu Nr. alu Gczetei pre prim'a columna, precum si a agregá spresiunea destinsei stime si consideratiune dela

Alu Domniei Tale umilitu servu

I. G. Codru Dragusianu m/p.,
vice-capitanu din Fagarasiu.

Brasovu 5 Dec. 1871.

Victore Emanele intrà in 21 Nov. in triumfu de entusiasm in urbea eterna si miranduse de multimea intempinatorilor se adresà catra adunare cu cuvintele:

„Domnii mei! Pentruce o primire atatu de serbatorésca! Venirea mea in Rom'a se fia d'acum inainte o causa familiaria“. Aceste cuvinte au produs si mai mare entusiasmare, incatul Victore Emanuele trebuì se ese pe balconulu Quirinalului, unde fù resalutat cu eviva!!

In 27 Rom'a politica a redevenit Capitolina. Senatulu si poporul romanu s'au reintr'unutu in parlamentu, pe carele lu deschise Victore Emanuele tienendu urmatoriulu

Cuventu de tronu in Rom'a:

Domnii mei senatori!

Domnii mei deputati!

Opulu, carui ne amu dedicatu vieti'a, e complinitu. Dupa lungi adversitati Itali'a e redata sie-si si Romei. Aici, unde poporul nostru, dupa o desmembrare de suta ani, se afia prim'a data adunatu in persón'a representantilor sei, aici, unde ne cunoscemu ér' patri'a dorintielor nóstre, totulu ne vorbesce de marire. Totudeodata inse totulu ne monitéza despre oblegatiunile nóstre. Bucuri'a ce o simtimu nu ne va lasa se ne uitam de aceste (oblegaminti). Noi ni amu recastigatu loculu nostru in orbe (lume) prin aperarea drepturilor natiunei.

Astadi, fiindu unitatea nationale e complinita si incepe una noua perioada pentru Itali'a, vomu ramané fideli principialoru nóstre.

Prin libertate regenerati vomu cauta secretulu tariei si alu reconciliu in libertate si ordine. Noi amu proclamatu despartirea statului si a besericei. De óra-ce amu recunoscutu neconditionat'a independentia a auctoritatei besericesci, potemu fi convinsi, cumca Rom'a, capitalea Italiei, va procede a fi scaunulu paciuitu si consideratul Pontificatului.

In modulu acesta nòe ne va succede a liniști conscientiele. In tipulu acesta prin soliditatea resolutiunilor si prin moderatiunea lucrarilor nóstre amu potutu termina unificarea natiunei, fara a altera relatiunile nóstre amicali catra poterile straine.

Proiectele de legi, cari suntu a vi se propune pentru regularea relatiunilor corporatiunilor besericesci, voru fi corespondentie principaloru libertatei. Ele voru atinge numai personalitatea juridica si modulu de posesiune, lasandu nejignite institutiunile relegate, care au una parte in regimele besericei universali. Causale de economia poporaria si cele finantiale ve rechiamă tota solicitudinea. Acum, fiindu Itali'a constituita trebuie se i portamu de grigia, că prin restatorirea finantelor ei se o facem fericita. Numai perdurandu in ecserciul virtutilor vomu perveni acolo, unde e funtan'a renascerei nóstre nationale. Finantile cele bune ne voru intinde mediale a ne fortisa organizatiunea militaria.

Dorintiele mele cele mai fericinti suntu pentru pace, si nu e nemica ce ar produce temere, ca s'ar poté turbura. Dér' organizatiunea armatei si a marinei, reinoarea armelor, lucrările pentru scopul aperarei teritoriului national reclama studia lungi si aprofundate. Viitorul ar' poté pretende computu strictu dela noi pentru intremisiunile nóstre. Dvóstra veti ecesamina mesurele asternende din partea regimului nostru spre scopul acesta.

Vi se voru face si alte proiecte importatòrie, privitorie la autonomia comunelor si a provinciilor, la administratiunea decentralizatiunei, fara jignirea poterii statului, in privint'a reformei institutiunilor de jurati, precum si pentru a midiuloci una mai mare uniformitate si efectuitate a organizatiunei judiciale. In modulu acesta vomu deveni la fortisarea securitatii publice, fara de care insa libertatea nu e fara de periculu.

Domnilor mei senatori! Domnilor deputati! Unu campu largu de activitate vi se deschide. Unirea nationale complinita astadi, speru, ca va ave efectulu, a domoli si mai multu luptele de partite, a caroru emulatiune pe viitoru nu va ave altu scopu, decatul desfasiurarea poterilor productive ale natiunei.

Me bucuru, ca vedu, cumca poporatiunea nòstra da deja documente luminate despre iubirea de a lucra. Desteptarea economică poporale succede indata dupa desteptarea politica. Institutele de creditu se inmultiesc intocma că si societatile comerciale, espozitiunile de arte si industria si congresele literatilor. Dvóstra si Eu trebuim se favoram miscarea acésta fructifera, dandu instrucțiunile industriale si scientifice una estensiune mai mare, mai mare fructuositate, deschidiendu negotiului drumuri nòue comerciale la espozatiune.

Tunelarea (gaurirea) muntelui Cenis e finita, Suntemu in ajunu la intreprinderea de a tunela muntele St. Gotthard. Calea comercială ce trece prin Itali'a, care duce la Brindisi si apropia Europa de Indi'a orientale, va deschide in chipulu acesta pentru locomotive trei drumuri prin Alpi. Iutiala calatorielor, usiurarea comerciului voru inmulti relatiunile amicali, cari ne impreuna cu celealte natiuni, si emulatiunea indreptatita la lucru si civilisatiune voru face o mai fructifera.

Unu viitoru stralucit u se deschide inainte; numai dela noi se cere, că se retribuim beneficiile provedintiei, aratandune demni, ca intre popora portamu numele Italiei si alu Romei celeipline de gloria.“ —

E curiosă incidentia, ca totu in 27 Novembre se deschise prin cuventu de tronu si diet'a Prusiei, in care regale cu satisfactiune ascrie cea mai mare parte din succesulu armelor poporului prusianu, laudandu spiritulu prusianu, disciplina morală, tarea credentia si devotamentulu patrioticu, cu cari s'au imprenutu demnitatea de imper. alu Germaniei cu corona Prusiei. Germania are a grigi

de inaltiarea poterei nationale si de securitate, pre candu reprezentantii Prusiei cu regimele voru esculativa institutiunile. Lauda starea finantelor, ca e in mare mesura multiamitória. Im bunatatile salarielor oficialilor, a comunicatiunei pe linie noue, reforme interne municipale in se centralistice precatu se pote, autonomia comunale cu organe centralisatorie, inaltiarea instructiunei publice cu midiuloci ferte considerabili voru fi obiectulu lucrarilor.

Pe terenulu miscarilor besericesci regimele sta tare, pentru aperarea deplinei autonomie a protestatei statului, pentru sustinerea ordinei civile, pentru aperarea sineuraticilor in libertatea conscientiei, pentru cari voru da proiecte regulatòria s. c. l. Despre politic'a esterna nu atinge alta nemica.

Conferindu aceste mesagia se vede in celu pruanu unu spiritu absolutisticu incrediu si resficiat, pre candu alu Italiei respira sperantie si bucuria imperechiatu cu ingrigiri de a prelucra la consolidarea splendidului viitoru.

Min. de esterne Visconte Venosta a tramsu la reprezentantii diplomi ai Italiei acreditali pe lunga cabinete una cercularia, in care dovedesc, ca Pontificale romanu nici că suveranu lumescu n'a avut nici odata atata libertate a denumi dupa placu episcopilor vacante, ce o si facu in poterea l. de garantie, date de parlamentu. — Sértea Italiei infloresce cu fericire resfirinduise norii amenintiarilor.

In Belgiu regale a demisionat ministerulu si camer'a s'a prorogat. Regale implini voiea populului demonstrante.

Rusi'a pune pe pitioru 300 legioni infanteria milita si 10 cavaleria de cate 1000 insi, adica 310.000 se stè gata; si arméza forturile mereu.

In Parisu se dejustiara comunitii: Ferré, Rossel si Burgouis in 9 Nov. Thiers suspenda doué diurnale, si readună parlamentulu. —

Una corespondentia si adresa frapanta.

In midiuloculu acestorui discusiuni provocate si trase că de Peru, mai vertosu dela lun'a lui Aprile incóce, de candu cu ospetiul din Brasovu, in „Federatiunea“ Nr. 114 din 26/14 Novembre a. c. se publica una corespondentia seu mai bine adresa a lui advocatu Traila, care cu catu e mai misteriosa in partea sa din urma, cu atatu ne pune mai multu la mirare. Aceeasi suna asia:

„La adres'a Reverendissimei clice a Telegrafului Romanu“

in Sibiu.

Cum se qualificam ore limbagiulu, in care „Telegrafului Romanu“ s'a porntu érasi a indragá de 2 septemani incóce la verdi si uscate? Ajuta-mi, Dile Redactoru, cu vreunu terminu, care se corespunda, fara a vatamá simtiulu esteticu alu publiculu dtale. Eu unulu, -mi marturisescu slabitiunea, nu lu astu. Ore ce va fi pecatitul „Telegrafului Romanu“ publiculu seu? Ore cu cine se certa acelu diariu? Ca-ci, dupa ce elu in dieci de articuli numesce de miserabili si fricosi pre contrarii sei, ca nu esu cu numele loru la publicitate, — totu elu este, in care nu vei gasi — nici candu vre unu nume. Ce mai logica! Pentru ce vatafi „Telegrafului“ n'au euragiulu nu numai a-si pune numele sub articulii loru, dér' nici macaru a numi pre cei cu cari se certa, că se i scimu si noi?

Necasulu clicei dela „Telegrafulu“ contra co-

mitetului ad hoc din Sibiu, lu mai intielegemu. Ni pare numai reu, ca „Telegr. Rom.“, in locu se tinda la o apropiare, totu mai multa confusione vre a face, totu mai multu -si dà concursulu stapanitoru pentru „divide et impera“. Norocire, ca publicul romanu nu lu ieia in séma, precum n'a luat pre „Concordia“ si pre cum nu lu genéza intru nimică „Patria“ dlui Andrassy cu totu consorciulu seu. Ap'a trece, petrele remanu!

Dér' ori-cat de nepericolosa fia clic'a „Telegrafului“, detorinti'a nostra este, a face catu mai multa lumina.

Cu acestu scopu -mi vei concede, Dle Redactoru, a adresá deocamdata reverendissimei clice a „Telegrafului Romanu“ o intrebare, cam totu in modulu ei de sciere, adica asia in „pilduri“, că numai noi se ne precepem.

Óre, prea cucernica clica! nu cumva caus'a a tota confusionea politica dintre noi, a tota incaierarea daunósa datéza dela redicarea sumulitiei de 12.000 florini v. a. la anulu 1865 aici in Clusiu in strat'a „Magyar utcza“, in cas'a lui M...? Nu cumva la stergerea autonomiei tieri nostre si la calcarea drepturilor nostre nationali totulu l'a contribuitu consensulu datu sub rosa pentru anulara legilor din 1863/4?

Fiinduca ori-ce reu numai dupa cunoscerea causei se pote curá radicalu, -mi permitu a ve rogá cu tota plecatiunea, că se meditati pucinu asupra modestei mele intrebari? Dér' déca, afandu cu totii radecin'a reului, ne vomu poté intielege!

Clusiu, 22 Novembre 1871.

Traila.

Se fia óre adeveratu, ca stravechi'a autonomia a Transilvaniei, că si drepturile natiunei romanesce castigate intre cele mai mari sbuciumaturi prin diet'a din anii 1863 et 1864, s'ar fi tradatu, s'ar fi vendutu numai pe sumuliti'a de nimicu, de dousprediece mii fiorini si inca bani de papiru? Pe la finea secolului alu 17-lea (1680—1692) s'a vendutu suveranitatea tieri, déra pe atunci ea incais'a vendutu pentru sume insutitu mai mari, pentru mai multe donatiuni de dominiuri de a le statului, pentru cateva ranguri de comite si de baronu, preste acésta s'a si facutu presiune grea prin armate mari, care sugea meduv'a tieri, cum si prin terorisarea venita din partea unoru generali tirani, cum era un comite Rabutin, Caraffa si altii. Pe tempulu diete aristocratica dela Clusiu din an. 1865 (Nov. Dec.) nu se pote dice, ca apasaseja asupra tieri armate că ale lui Ludovicu de Baden, seu Carolu de Lotaringia, éra generalii Montenuovu si Crenneville, nu numai ca nu erá tirani, déra nici ca i taliá capulu pentru actiuni mari si decidetórie. Asia déra tradarea cea mai sparcata din an. 1865 — déca in adeveru a fostu tradare si nu simpla poltroneria, nu ar' poté fi escusata cu nimicu pe lume, pentruca cele dousprediece mii in asemenea casu nu ar' avé valóre nici macaru catu cei treidieci de arginti ai lui An'a si ai lui Caiafa, platiti lui Iuda. Vedi acésta ar' fi totu-una-data si una cersitoría din cele mai scarbóse.

Cu atatu mai vertosu déra este datoria dn. Traila si e datoria „Federatiunei“, că se faca lumina de ajunsu in respectulu acesta, si inca dupa unu metodu óre-si-care cerutu de natur'a lucrului. Ca s'au datu 12 mii. Se pote. Déra cine si dela cine a luat, si spre ce scopu a luat?

Dupa calcarea revolutiunei in an. 1849, dn. Duschek, fostulu ministru de finantie in gubernulu lui Kossuth, cadiendu si elu in manile austriaciloru, că omu de onore ce erá, -si aduse tota computurile si tota cass'a, le depuse pe mesele loru impreuna cu patru milioane in note, apoi dise: Mai inainte de a-mi lua vieti'a, ve rogu că inca se-mi crutiati onórea. Cercetati mai antaiu tota cartile mele de computu, că se vedeti cum si pe ce anu cheltuitu; cautati déca suntu tota in regula, dati mi absolutoriu, apoi nu -mi pasa luati-mi vieti'a pentru credentiele mele politice, déca asia vi se pare voue. Austriacii daruira lui Duschek vieti'a si lu liberara din prinsóre. Cu acea ocasiune s'au

cercetatu tota computurile. Se intielege, ca multe din ele suna forte curiosu. Déra ce ve pasa? Duschek platea pe asemnatiuni (Anweisungen) si pe quietantie, care i se presentá. Multe din aceleau au potutu se fia ilegali, altele si false, ca-ci si de acestea obvinu in tempuri estraordinarie; déra incetu cu incetisiorulu, in cursu de cativa ani s'au adusu lumina preste cele mai multe; numai asupra unora s'a observatu tacere profunda, „din consideratiuni mai inalte“, precum este usulu a dice: acelea computuri inse in dilele nostre petu fi vedute de ori-cine, pentruca vorba romanului: „Ce a fostu verde s'a uscatu, ce a fostu dulce s'a mancatu.“ Computurile Transilvaniei trebuie se fia astazi tota in manile gubernului ungurescu. In vol'a lui stă, de a da pe facia ori-si-ce din ele, seu incat a le arata, buna óra, cum aratá austriacii unele si alttele la unu Maiorescu, Dobranu s. a. Déca si dn. Traila va fi vedintu in adeveru asemenea computuri, de ce nu le dà pe facia intregi intregulitie, pentru că se se curme reciprocele suspiciuni si inculparile de calumnia infricosata. Apoi déca va esii la lumina, ca a luat cineva bani, se i se dè ocasiune de a se justifica (rechtfertigen, magát igazolni), dupa tota forme cerute de legi si mai vertosu de moral'a publica, seu de nu, se remana cu inferatur'a pe frunte.

Din partea nostra nu voim se preocupam cu nimicu si intru nimicu desvoltarea mai departe a acestui episod fatale din dram'a, seu mai bine, epope'a nostra nationale, inceputa dela 1845 incoce; atata totusi nu ne potemu conteni, că se nu observamu, ca déca cumva in an. 1865 va fi fostu in adeveru tradare, pentru acestu casu ne spune noue simtiul nostru, ca tradarea, vendarea, prodigiunea, nu s'a facutu numai pentru bagatela de dousprediece mii, ci pentru alte interese neasemenu mai mari. Asia ne sioptesce noue; noi insine nu scimu cine, unu demonu bunu seu demonu reu uciga-lu crucea pe acestu din urma. Tempulu ne va lumina. Es ist nichts so fein gesponnen, dass es nicht kommt an die Sonnen. —

„Tel. Rom.“ in Nr. 93 sub titlu: „La pamphletul „Federatiunei“ reflecta aceste:

„Unu pamphletistu de profesiune, de altintre fidelu capau alu slugilor in soldulu feudalismului si ultramontanismului, publicatu in Nr. 114 alu „Federatiunei“ provestesce in unu pamphletu alu seu, datatu din Clusiu, despre redicarea unei sumulitiei de 12.000 fl., in an. 1865, in Clusiu, Magyar utcza, in cas'a lui M... si intreba, ca óre confusionea politica dintre noi nu datéza dela timpulu redicarei acelei sume?

De si intrebarea acésta nu suna la adres'a nostra, pentru ca noi nu scimu se ecsiste aici nici o „clica precucernica“, cum dice pamphletul, ci numai un'a préneucernica (cam cum suntu clicele in genere), carea nu are inse de a face nimic'a cu „Telegrafulu Romanu“, totusi fiinduca voru fi ómeni cari inca nu sciu distinge, ne demitemu la reflecziunea:

ca noi cei dela „Telegrafulu Romanu“ nu scimu nimic'a despre lucrulu amintitul; cei ce inse, ut figura docet, sciu tota tainele, se ne spuna si noue si publicului, déca s'au redicatu vreo suma si cine o a redicatu; ba provocam pre slugile fidele tuturor inimicilor natiunei romane, se ne deslu-siesca si despre cele 40.000 fl. din 1863/4, cari au venit pre adres'a unei escelentie, noua pro tim-pulu acel'a, si pote si de alte 10.000 fl., despre care se vorbea ca se invertira in Mercurea in diu'a memorabilei conferintie. — Incatul pentru politica, nu stamu cu astfelui de nechiamati de vorba.“

D. Traila dér' e datoriu onorei sale a face lumina, ca acésta descoperire au capetatu aripe si priu diurnalistic'a straina. — R. „G. Tr.“

In „Tel. Rom.“ cu Nr. consil. scol. archid. gr. or. 315/1871 se provoca toti inspectorii districtuali si locali ai scóleloru din tota archidiocesea gr. or., că cei in restantie se tramita repórtele de-

spre instructiunea adultiloru din an. decursu, — si se provoca preutii si dascalii, că se continuă prin tota comunale acésta instructiune in cititu, scrisu, computu si alte cunoscintie, si reportulu despre rezultatul se lu tramita la consiliul scolaru archidiocesanu.

Credem, ca nici celealte diecese nu voru fi uitatu a impintena cu tota seriositatea pe respectivii dieceselor sale, că se faca asemene; noi dormiu numai, că se vedem si publicate resultatele instructiunei adultiloru la primavéra, spre comun'a bucuria si spre folosulu natiunei, si anu mai dori, că si cealalta archidiocesa se se inaltiò odata pe pitiorele renascerei asteptate, că se dè vreunu semnu de vietia organica, fara de care a mai ramane destramati dovedesce multa nepasari. —

Totu din „Tel. R.“ vedem cu bucuria, ca s'a mai adausu una fundatiune pentru stipendia la strigatóri'a necesitate a culturiei nationale. —

D. Gavriile Fauru din Oradea mare repausatu in 15 Nov. 1865 cu soci'a Veronic'a Fauru n. Poenariu si repausata in 28 Febr. 1869 au tstatu 4000 fl. v. a. pentru doi stipendisti gr. or., dandu metropoliei dreptulu de suprem'a inspectiune si denumirea stipendistilor la propunerea consistorilui aradanu. Cartea casei de pastrare din Oradea s'a si primitu la metropolia. Dulce memoria! —

Reportu detailatu

despre scen'a din Veneti'a distr. Fagarasiului si respingerea scorniturelor publicate in „Kelet“ si „Reforma“.

Pentru locurile mai inalte se fia bine informate despre legalea procedere a comisarilor si despre anarchic'a ingerintia a dep. dietale Iuliu Benedek, damu publicitatei urmatorulu reportu basat pe adeveru in tota golatacea sa:

In 9 Novembre a. c. au fostu alegeriei reprezentantie districtuale in Fagarasiu, — si fiinduca resultatulu n'a esitu dupa voi'a dlui dep. Benedek Gyula*) si a unui carpaci Balás Sándor et comp., ci dupa voiea intelligentie, si in interesulu districtului, — s'a apucatu celu de antaiu, si că se inegresca totu, ce este loialu, patriotic si romanu inaintea regimelui, a aratatu prin nesce telegrame, cele mai malitiose si mai tendentiöse **mintiuni si scornituri, atat in altului ministeriu, catu si Esc. Sale dlui comisariu regescu**, numindu pre comisarii de alegere agitatori, si invinovatiendu, ca au pusu pre alegorii patriotici in catene si i au infundat prin temnitie.

Acestea mintiuni nerusinate apoi le a bucinatu si priu foile „Reforma“ si „Kelet“. Totudeodata a facutu unu protestu infricosatu, carele asemenea gema de mintiuni, — in contra alegorilor in genere. In acestu protestu se plange amaru, fara de alu doré macaru catu de pucinu de vreunu romanu**) si cere că comisiunea verificatoria se anuleze tota alegerie si se faca alte din nou. In fine apoi -si varsa veninulu, pentru fiasculu colu colosalu ce l'a facutu cu ocasiunea acestor alegeri, si anume in cerculu de alegere II in Veneti'a inf. Apoi in „Reforma“ din 19 Nov. a. c. Nr. 320 intr'un art., esitu din pén'a densului, si subscrisu de carpaciul Balás Sándor, se lauda pre sene si se inaltia pana in nori, si defaima cu terminii cei mai obrasuci totu ce este cu simtiu loialu si patriotic romanu, si anume pre functionarii romani, si chiaru si pre siefulu districtului si auditii si pre consortea acelui! Tota acestea totu cu tentiente, că mane poimane, déca ar' reesi cu planulu seu, se urmeze densulu că capitanu supremu in tiér'a Fagarasiului; dér' puna -si poft'a in cui; pentruca, credem, ca inaltul ministeriu nu va voi nefericirea unui district pentru o persoana, nu va provoca o anarchia in siul paciulitoru. —

Tota acestea le a facutu numitulu in numele regimelui, dicundu, ca este omulu regimelui.

Se scia inse toti patriotii loiali si bine simtitori, fia aceia de ori si ce nationalitate, ca aici n'a *) Alesu numai de nesce boierasi goli fara cunoscintia de sene, că deputatu alu rachiului?! — Red.

**) Ma lu dore dieu, ca in numele mamelelucilor de boierasi desculți, pre cari acum, că si pre timpulu reformatiei, candu au fostu trecutu mai toti la reformati, credea, ca i pote aduce cu rachiul se se faca si turci — si elu se se laudă colo susu, ca este reprezentantele unui district romanescu. Óre acum au capatatu boierii minte sanctosa?! — R.

fostu nici ura nationale nici nedreptate, ci simpla si pura sustinere a legilor vigente din partea comisariului, care s'a tienut cu exactitate de lege, ne ertandu a se face abusu cu ea, cu tota amenintarea ce i o facut Benedek, pentru ca n'a lasat legea calcata in favorea densului, candu ei dise in publicu cu referintie la denumirile viitorie: „**Ge- ben Sie acht! Sie haben einen Be- ruf und Sie schaden sich sehr**“, ca cum destinele omilor ar fi depuse in man'a unui Benedek, si ca cum regimul ar preferi anarchic'a apucatura a lui loialitatei unui oficialu, care apera legea si -si executa cu conscientia obligatiunea de officiulu incredintatu.

Aflu cu cale a da acesta pre facia, fiinduca in articlulu citatu comisariulu Nic. Penciu era numit cu numele si caracterulu, totu cu scopu tendinosu; — si tote le referise la densulu, fiinduca i a trasu dunga preste societ'la anarchica, aparandu valoarea legei.

Eca der' totu decursulu cum lu vediui cu ochii si lu audii cu urechile. **Se iè aminte si inaltulu regim!**

Alegerile in Veneti'a, unde produse Benedek escesulu, s'a facutu, dupa ce s'a publicatu diu'a si loculu alegerilor indrepatatilor. Cumca alegerile au fostu legali, este proba, ca preste totu, unde a protestatu dlu Benedek Gyula s'a verificatu absii din partea comisiunei verificatorie.

In Coman'a inferioare la inceperea alegerii s'a batutu campan'a intr'o dunga, ca se se adune alegatorii, dupa usulu de acolo; era nu, dupa cum dice dlu corespondente din „Reforma“, ca se alunge alegatorii.

In Pareu, Vadu si in altele inca au decursu alegerile in cea mai buna ordine, asemene si in Veneti'a inf. Aici inse pre langa tota precatiunea, comisariulu electorale n'a potutu evita unu escesu, urditu de deputatului dietale desu numitul dlu Iuliu Benedek.

Acestu deputatu inainte de a pleca la Pest'a a amblatu prin tote satele locuite de nobilimea sataneu, si impartiendu vinarsu si bani la alegatorii, promitendule, ca i face era nobili privilegiati ca mai inainte, si va face ca notariulu si invetiatorii se capete salariul numai cate 2—3 cupe de bucate, ca se nu i platiesca nici pe ei, de si au lips'a loru.

Benedek s'a candidatu in mai multe cercuri de alegere, si fraternisandu pana si cu porcariulu si vacariulu din Veneti'a, era securu, ca o se reesa, plecandu la Pest'a incautatu de bucuria rezultatului alegerilor viitorie.

Inainte de alegeri cu vreo septembra a si venit u casa si facandu-si cedule litografate, in cari preste totu s'a pusu pre sene si inca alti individi, cari dupa lege nu poteau fi alesi, din cauza, ca nu scia ceti si scria, a tramisu comisari de ai sei, pre tote locurile de au impartit cedulele si s'a recomandatu pre sene si pre ai sei.

Pana la amedi inse a vediutu, ca pre langa tote sacrificiale, din tote locurile, au cadiutu. Venindu solii de prin tote punctele cu reportu, si vediudu, ca nici in Veneti'a nu mai este speranta, a miscat uachioronta se faca unu escesu, prin care se au se impedece alegerea, seu se aiba motivu a protesta, ca se se anuleze alegerea. Dala acesta nu s'a potutu impedecat, cu tote, ca i s'a spusu, in publicu, ca nu scia nici legile facute sub densulu, ca adica omeni, cari nu sciu ceti si scria, nu potu fi alesi; ca dupa legea comunale notariulu nu mai pote fi cu salariu de 2 cupe de bucate; ca dupa legea scolaria a statului asemene nu mai pote fi invetiatorulu cu lefa de 2—3 cupe de bucate, si ca se nu mai amagiesca poporul simplu, ca l'a adus si pana acum la sapa de lemn, cu promisiunile insielatorie: ca i face era nobili privilegiati, in urm'a carora promisiuni, ca usioru creditori n'a solvitu contributiunea de vreo trei ani, si acum li se vende totu prin executiune! **Se servesea de dojana la toti nobili romani** de petutindene, ca se nu devina a li se vindu si cenusia din vatra cum s'a intemplat la unii boieri insielati prin Benedek in Veneti'a.

Asia dupa amedi intre 2 si 3 ore a venit u dep. dietei din Pest'a Benedek, cu cet'a lui irritata de beuturi, cu scopu ca se intre la comisariu in casa, si se i jie protocolele de alegere inca inainte de reschiderea siedintiei; si in casu de a se opune era instructi se lu arunce pre ferestra. Ansa au lasat de acolo, ca capetandu bataia unu taia frunzia, dise, ca batausii suntu in cas'a comisariului, se intre acolo se-si faca satisfacere.

Comisariulu, sciindule scopulu loru, ca au se lu blameze, si pote se lu si arunce pre ferestra, pentru caderea lui Benedek, nu i au lasat se intre

in laintru, spunendule, ca se se domolesca, ca densulu n'a vediutu nici unu batausiu, ci ceia cari n'a votat se vina omenesc la trei ore, se voteze dupa lege. Dera partisani lui Benedek votisaseru mai toti inainte de amedi, si cei de facia venisera numai ca se faca escesulu. Invitatii si iritati de conduceriulu loru au facutu 3 asalte asupra casei comisariului, voindu a sparge usi'a, si a se sui cu scarile pre coperisiulu casei, ca se sparga tiegl'a si se intre in laintru, se-si resbund, dupa cum dicea infuriatii, inse nu le au succesu. Aici de aruncata comisariulu numai o scantea intre omeni de omenia se intempla o morte mare, inse elu ca functionariu legistu a incungjuratu ori-ce scaudal, ca se nu se pericliteze linistea.

Dupa aceea, vediudu B., ca nici cum nu poate se reesa, a inceputu cu defaima asupra functionarilor de romani, si asupra comisariului in specia, dicundui, ca a venit u acolo in comisiune se faca bani! si ca densulu B. este **tramisu din partea regimului** (?!), totu numai ca se iritez pre cet'a lui mai tare asupra comisariului. Acesta ne mai potendu suferi, comisariulu l'a facutu ce e dreptu, mintinosu in publicu si a ordonat in numele legei, ca turburatori si agitatori se se de parteze, ca are se continuat alegerea mai departe. Benedek inse ii au opritu, dicundule „nem mentek“, si vediudu, ca se apropia trei ore si lucrul pote se iè dimensiuni mari, a scrisu dupa gendarmeria. Vediudu acesta Benedek si comp. s'a departat, dandu chiaru densulu cu betiulu in fereastr'a localului de alegere; er' departanduse B., alegerea s'a continuat mai departe in cea mai buna ordine, pana la 6 ore dupa amedi. Atunci venindu gendarmeria, a aratat pre cei culpabili, cari au sarit uasupra casei, si le a ordonat ca sei prinda si sei de in manele justitiei, facandu totudeodata aratare penale in contra celor vinovati, si cu acesta a inchiatu adunarea, facandu eunoscuta tota intemplarea si on. oficiul distr. Acestea suntu fapte, cari se potu comprobata prin 17 martori, era nu numai prin 7 cum dice corespondente din „Reforma“.

Pentru acestea der' se alarmata inaltulu ministeriu si Escel. Sa d. comisariu reg., prin firul electricu de catra agitatori si reactionariu Benedek, cu tote, ca elu numi pe romanii linistiti agitatori si reactionari. Pentru aceste a facutu B. si vreo cateva aratari penale, inse minciunose in contra comisariului. E scornitura der' luata din ventu si din plin'a cupa a malitiei totu ce s'a scrisu in „K.“ si „Reforma“, cumca organisarea districtului s'a facutu cu bate si furse de feru, si cumca la alegeri ar' fi statu vis-a-vis doue partite politice tari, ceea ce e minciuna nerusinata, ca-ce in districtu este numai o partita, carea consta din intelligenta si clasea mai avuta, carea este cu regimul, si observa legile existente.

Mai departe se face declarare, ca partit'a dlu deputatu B., la care, dupa cum dice singuru sta in „közszeretetben“, consta numai din cativa proletari, pe cari pentru unu pocalu de vinarsu si o sugare ii poti face si turci.

Apoi cumca representantiu distr. s'a octroiu ca sub Schmerling din preuti si amplioati, asemene este o minciuna. — Representantiu s'a alesu dupa lege, pre carea dlu deputatu nu o scia, ci consta din barbatii cei mai apti, apoi fia aceia si preuti si amplioati, pre cari i dore de poporu, si cari contribuie la prosperarea patriei si a binelui de comunu.

Apoi cumca impartirea cercurilor electorale n'a fostu corespundetoria, se ertati, ca acesta inca este o minciuna, de ora ce s'a facutu prin comitetul celu vechiu, in care ati fostu prea bine reprezentati.

Cumca alegerile nu s'a publicatu nicairi, inca se declara de o minciuna obrasnica, probe suntu certificate dela comune aflatiorie la actele de alegere.

Apoi cumca ca comisari de alegere au fostu totu amplioati, si ca ei au facutu presiune asupra alegatorilor, inca se declara de scornitura, ca-ce deca a si fostu vreunu functionariu, au fostu totu in locu strainu, unde n'a potutu ave influntia.

Apoi ca s'a facutu arrestari in Veneti'a inf., aceea este adeveratu, inse nu s'a arrestatu, pentru ca au fostu de partit'a dlu Benedek Gyula, ci ca criminalisti, pentru ca au sarit uasupra casei comisariului, facandu amenintari pericolose, intre cari era si involburarea de ai trage cas'a diosu.

Asia a facutu partit'a dlu Benedek, si pre aicia ii numesce densulu alegatori patriotici

Apoi ce totu pomenesci dta, d. B. de alegatori deakisti, si de partit'a regimului, ca aceste

suntu numai marafeturi, fiindu romanii din distr. Fagarasiului de partit'a legei regimului.

A respunde si mai departe la tote calumnile, ar' fi timpu perduto. La cele din urma din articlulu din „Reforma“, nu suntemu competenti, a respunde, inse credemu, ca nici ilustrata sa d. capitancu supremu nu i va ramane detorius.

Apoi in fine, deca inaltulu regim, dupa cum dictei, nu ne va asculta acum, ca si cu ocazie unea alegerilor dietale din 1869 potiti dle, carpaci si comp. se ve aparati minciunile, cum veti sci, si ve faceti „fene gyerek“, dupa cum dictei, apoi viant consules, unde veti esi la capetu.

Unu martoru oculatu.

AUSTRO-UNGARI'A. Diet'a din Pest'a se apucă de desbaterea generale a bugetului, dupa ce primi legea industriale. Afara de una interpelare a d. Babesiu, deca min. a pusu la cale, ca se se intempiu lipsa cea mare de grau in Banatu, unde secerisulu a fostu mai nulu si propune, ca se se sistez licitatiunile si confiscarile pentru dare

Denumirile de judecatori se astepata pe 20 Decembrie si ordinea de notariate se compune. Veti vedea, ca si notariatele se voru smulge tote din manele profane, deca nu voru fi juristi, cari se invinga la concurse.

Eca lipsa academiei romane de drepaturi ne va scote peri albi in totu viitorulu! Necesitatile urgente trebuie cu urgentia imbraciosiate, ca si judii din sate ni se voru octroia totu maghiari si sasi. —

Min. de justitia cauta maghiari cali-si necalificati, Andrássy mai cauta si deca, de partit'a deákiana. Deput. romani cu totii au remonstrat, ca se nu se ignoreze romanii; der' fara multu succesu. —

Vien'a. Andrássy tramise o nota circulara la agentii diplomatici Austro-Ungariei, in care pointeaza politic'a pacei si procederea mana in mana cu politic'a Germaniei. Atata sciutu se scie totu, ca ea graviteaza in orientu. Min. Auersperg inca n'a facutu nici unu pasu nici cu polonii. Truditur dies die. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci. Amu publicatu rezolutiunile presei romane si nu asteptam se vedem doue programe, ceea ce presupune ceva incoredere. Nici acum nu ne damu parerea despre ele, ci numai refletam, ca ore nu s'a luat de principiu la inceputul desbatelor, ca minoritatea se ceda majoritatei spre a evita orce scisiune? Se serie, ca minoritatea fu ignorata dela sed., inca dela desbaterea art. 4 in sed. gen.; pentru a vrutu se se modifice art. majoritatei, incatul se nu remana ecuivocitate.

„Column'a lui Traianu“ face in obiectulu acesta nesca intrebari, pe cari le reproducem er' fara refleciones:

„De ce ore majoritatea se feresce a se pronuncia claru si limpede in cestiunea israelita?“

De ce nu voiesce protectiunea comerciului roman si formatiunea industriei romane?

De ce trece cu atat'a usiurintia preste instrucțiunea publica a romanilor?

De ce nu combate in genere tote coloniele straine, ci numai pe germani?

De ce nu desaproba macaru in principiu acelu spiritu de opositiune sistematica, prin care bietaiera se restogolesce din fragmentari in fragmentari?

De ce intrebuinteza la totu pasulu cuvinte cu doue intielesuri, mergandu cate odata cu ambiguitatea asia de parte, incatul se ni insufle temeri forte seriose si tendintie separatiste?

De ce conserva cea mai adunca tacere asupra lucrurilor celor mai vitale, de si nu se sflesce a se rosti cu unu dogmatismu copilarescu despre amenintimile cele mai controversate, precum suntu, buna ora, sistem'a judiciaria din Belgia, timbrulu, accisele, monopolulu tutunului si asia mai incolo?

In fine, de ce ore se gandesce cu atat'a staruintia numai la astazi, si nici odata la diu'a de mani? . . . — (?)

— Corpurile legislative în 15 Nov. trecu în sesiunea ordinaria, și constituinduse lucra încă să în comisiuni. Cauza calei ferate încă nu s'a luat la pertractare și se crede, că camer'a nu -si va calcă votul de astă veră.

Diariele austro-ungare înse de sperietura publică urmată teleogramă:

„Din București: Catargiu nu mai vre a remană ministru, pentru cămer'ă și senatul nu concedu în cestiunea calei ferate. Austro-Ungaria și Germania au pasit colectivu în acăsta cauza. Situația e schimbătoasă, s'a incurcatu; nime nu vre a lua asupra-si ministeriul.“ — —

Pentru espusețiunea universale dela Vienă s'a numită una comisiune din barbati alesi, care după regul. de a aduna și spedui produsele, voru lura, că sectiunea romana a espusețiunei se ésa catu de bine.

Ore romanii din Austro-Ungaria nu voru midiulocii una sectiune națională, că se nu remana si acolo coclositi, fara a li se sci de nume si de industri'a si produsele loru, unde va concurge si judeca tota lumea? Se iè cineva iniciativ'a. D. Popoviciu din Vienă! — Avemu urgenta necesitate a figura cu numele nostru, că se scia lumea, ca in Austro-Ungaria se afla si romani si inca productivi, cari nu suntu de ignoratu, cum se igno-reaza politicesce. — Se dovedim cu incordare si acăsta! — —

SOCIETATEA „TRANSILVANIA“.

Anulu alu IV-lea. Adunarea II. Procesulu ver-bale. Siedint'a I, 7 Nov. 1871.

Siedint'a se deschide la $7\frac{1}{2}$ ore sér'a in locul societății de arme.

Presedint'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I. D. presedinte deschide siedint'a adunarei prin urmatări'a dare de séma:

Onorabile adunare! Cu acăsta adunare anuale intramă in alu 5-lea anu alu societății Tran-silvania.

Avemu a ve dă séma despre starea societății dela 1-a Februarie pana la finea lui Octobre a. c.

Din cauza impregurilor fatali, in cari ne aflamu cu totii, nici diu'a de 3/15 Maiu nu s'a serbatu in acestu anu, nici adunarea societății, n'am gasit cu cale de a o convoca pana astadi.

De altmintrea, starea societății, in aceste 9 luni din urma, se pote dice satisfacatoră după im-pregurari.

Faptele, speru, voru fi mai elocenti decat vorbele.

Sum'a totală a banilor intrati in cas'a societății dela 1 Februarie pana la finea lui Oct. a. c., parte că tacse si donatiuni dela 73 membri, parte că subvențiuni dela consiliul judecianu de Doljju pe anulu 1870, si dela statu prin ministeriul cul-telor pe anulu 1871, si in fine că extraordinaire, face lei noi 36,760 61
é'r spesele facute 7.455 33
diferint'a in plusu 39.305 28
precum despre totă acestea veti bine-
voi a ve incredint'a din condiciele,
registrele si totă actele societății.

Dupa verificarea facuta la adu-narea din 21 Febr. a.c., bani remasi in cass'a societății, in bani si in nu-merariu era 86.714 34

Prin urmare avere de astadi 116.019 64

In aceste 9 luni d. Georgiu Argintoianu dela Craiova a oferită societății lei 500; d. Giurgea, presedinte de curte la Focșani, pentru a 5-a ora 3 galbeni; d. colonel Gigartu lei 200; d. Brateanu din Lipsc'a 140; d. Nicolae Opranu a tra-mis u 5-a rata de 25 galbeni.

Inelul si cerceii, ce posede societățea suntu inca nedesfacuti.

Averea banășca a societății consiste:

1. 115 obligatiuni domeniali de cate lei 1000 115.000 —
2. Numerariu 1.019 64
116.019 64

Cartea societății pe anulu curent se va tipari.

Totă posturile societății se indeplinesc gratis. Numai colectantele se remuneră. Cancelari'a este la mine a casa.

Dintre studentii intretinuti de societate, ve anunciu cu fericire, că d. Lapedatu a obtinut laurea de doctoru in filosofia, si astazi e profesor la gimnasiul român din Brașov, ér' d. Drăgoescu e doctoru in medicina.

La 12 Septembrie a. c. tienenduse concursu, comitetul a alesu pe urmatorii studenti: Olinescu din Bucovina si Popescu din Transilvania, ambii pentru montanistica la Liège; Galea din Transilvania pentru puncti si siosele la Gand; Andercu din Maramuresiu pentru medicina la Turinu; Fagarasianu din Transilvania, pentru sciintele politehnice la Viena.

Ministrul invetiaturei publice, unu generalu de ai nostri, care nu tocmai stralucesce prin invetiatura de carte, e inimicu declaratu alu societatei năstre, că si alu altoru institute de cultura naționale, elu a stersu si mic'a subvențiune ce se prevedea pentru noi in bugetul statului. Cu tōte acestea, societatea a facutu catu a pututu si in cursu acestui anu.

Cu acăst'a comitetul are onoreea asi depune mandatulu, recomanduse si pe viitoru bunavoin-tiei dvostre (aplause).

II. Dupa acăst'a dare de séma, presedintele conform art. 24 din statute, propune alegerea de secretari din sinulu adunarei.

Facunduse alegerea, se proclama de secretari dd. G. Comisia si

III. In virtutea art. 19 din statute se pro-clama de membri ai adunarei:

D. Gr. Argintoianu, d. Giurgea si d. Grecescu; acestu din urma, după propunerea lui Corvinu, că unul care dela inceputu pana astazi -si a inde-plinitu regulatu indatoririle catra societate.

IV. Se procede la alegerea comisiunei pentru ecaminarea socotelilor, si se proclama de mem-bri: dd. G. Misailu, Porumbaru, Dr. Laurianu, D. Frumosu si Lazarescu.

V. Se decide că siedint'a viitoră se fia Dumineca 14 I. c. la 12 ore din di in același localu; si cu acăst'a, siedint'a se redica la ora 9 si diu-meteate sér'a.

Presedint'e A. Papiu Ilarianu.

Secretariu G. Comisia.

Nr. 2929/1871. 3-3

Publicare.

Spre scopulu de a tiené evidentia acurata de spre personalulu servitoriu si a da carticele pre-scrise pentru servitórie la acestu personalu, se provoca cu tota seriositatea toti datatorii de servitía (stapanii) sub pedepsa de 1 pana la 5 fl., că pana in finea lunei Decembre se dă de scire politiei insinuandu neamanatul nu numai servitorii (parte femeișca si barbașca) cei de nou tocmiti pe an. 1872, ci si pe celi si cele tienute din anulu tre-cutu pe an. 1872, cari inca nu fura insinuati si nu suntu provediuti cu carticica de servitiu; ér' mai incolo despre orce schimbare intrenuita so-faca aratare in restempu de 48 ore.

Brăsovu in 4 Nov. 1871.

Directiunea politiana.

Nr. 470/pres. 1871. 2-3

Publicatiune.

Conferint'a comitetului reprezentativ alu comi-tatului Turdei, se va tiené la 18 Decembre a. c.

antemeridiane in opidulu Turd'a, cu scopu de a se publica statul aprobatu referitoru la **organiza-sarea comitatului**.

La care conferintia toti acei membri ai comi-tetului, cari locuiesc afara de comitat, prin ace-st'a cu onore se conchiamă.

Turd'a in 28 Nov. 1871.

Dela comitele supremu alu comi-tatului Turdei.

Br. Georgiu Kemény m/p., comitele supremu.

Nr. 251.

1-3

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoru secun-daria la scol'a centrala din Ohab'a se scrie con-cursu pana la 24 Decembre a. c. stil. nou.

Cu acestu postu e impreunatu unu salarlu anualu de douesute cincisdeci (250) florini v. a., cortelu si lemn in natur'a, si dupa unu bineu de proba dreptu de pensiune.

Limb'a instructiunei e cea romana.

Fii de granitari, avendu asemenea cualificatiune, se voru preferi.

Suplicile instruite cu documentele prescrise suntu a se tramite in terminulu de susu comitetului subsemnatu.

Sibiuu, in 1-a Decembre 1871.

Dela comitetului administrativu alu fon-dului scolasticu alu fostilor granitari din regimentulu romanu I.

Publicatiune.

Dreptulu de carcinariu alu cetatianilor in-gremiati din Turd'a, se va esarenda prin comitetul ingremiatiilor pre 3 ani după oalta pre calea licitatiunei, tienende la 17 Decembre 1871 st. n. la cas'a magistratului Turdei, si adica pre timpul dela 1-a Ianuariu 1872 pana la 31 Decembre 1874. Pretiul de eschiamatiune e 12.000 fl.

Doritorii de a licita voru ave se depuna unu vadiu de 10%, care luatorilui i se va computa in sum'a arende, éra celorulalți licitatori cu finea li-citatiunei li se va da indereptu.

Condițiile de licitatiune se potu privi si in-nainte de licitatiune, in Turd'a la presedintele comitetului. —

Turd'a in 20 Novembre 1871.

Ludovicu Szabo m/p., presedintele comitetului cetatianilor in-gremiati din Turd'a.

Cursurile

la bursa in 5 Dec. 1871 stă asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 58	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 " 34	"
Augsburg	—	—	117 " 60	"
Londonu	—	—	117 " 85	"
Imprumutul nationalu	—	—	59 " 25	"
Obligatiile metalice vechi de 5%	69	05	"	"
Obligationile rurale ungare	79	25	"	"
" temosiane	77	50	"	"
" transilvane	75	"	"	"
" croato-slav.	—	—	"	"
Actionile bancei	811	"	"	"
" creditului	318	50	"	"

**2000 parechi ghete de copii, si
alte de dame si cavaleri.**

INCALCIAMENTE.

In depositoriulu principale de ghete alu lui H. Schwarze si I. Sabadeanu

iu strat'a vamei langa gimnasiulu catolicu, se afla preste **2000 parechi de ghete** (pantofi) pentru copii de 1—12 ani, cele mai multe patentate, cu verfuri si cuie de me-talu, pentru a caroru soliditate se garanteze. Din cauza multimei celei insemnate de acăst'a cualitate, se vendu pe langa numerate cu 15% mai diosu, decatul pretiurile de fabrica.

Totu aici au sositu din Lipsia si se vendu cu pretiuri forte moderate ghete de érna cu si fara cäptusiala calda pentru dame si barbati.

Se primescu si se efectuiescu catu se pote de iute comande, de ori-ce forma si cualitate de incalciaminte.

Comande din afara se efectuiescu numai pe langa postcipare postala (Nachnahme), éra ghete, cari nu se potrivesc, se reprimescu si se schimba.

La comande din afara se recere mesur'a lungimei pitiorului si numirea, déca-pitiorulu este mai latu seu mai angustu.

Recomandam on. publicu acestu depositu bine assortat.

Schwarze et Sabadeanu.

**2000 parechi ghete de copii, si
alte de dame si cavaleri.**

Redactoru respunditoru

IACOBU MURESIANU.

Editioanea: Cu tipariul lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.